

“Spuutjes in de stervensfase”

“Als het niet meer gaat dokter, dan geef me maar een spuitje!”. Deze zin wordt vaak uitgesproken door gasten die nieuw in het hospice komen. Achter die vraag gaat een hele wereld schuil, waar we uiteraard over in gesprek gaan. Uit die gesprekken blijkt onder andere dat de meeste mensen niet goed weten welke spuitjes er dan gegeven kunnen worden. Daarom wil ik kort wat vertellen over spuitjes en begrippen die veel mensen ingewikkeld vinden. Over euthanasie en het toedienen van morfine bijvoorbeeld. En over het begrip palliatieve sedatie.

Wat is palliatieve sedatie? Om het heel eenvoudig te zeggen: het geven van medicijnen waardoor een patiënt zijn klachten niet meer voelt.

Dit kun je tijdelijk doen, maar ook 24 uur per dag. Dan heet het continue palliatieve sedatie. Dit kun je doen als iemand in de stervensfase is (dus als je verwacht dat iemand binnen enkele uren, dagen tot hooguit 2 weken komt te overlijden) én iemand heeft klachten die je met je normale behandeling niet of onvoldoende kunt verlichten. Je geeft dan medicijnen om het bewustzijn te verlagen. Het doel daarvan is dat iemand die klachten dan niet meer ervaart. De meeste mensen denken dat je door palliatieve sedatie eerder dood gaat; dat is niet zo.

De meeste mensen denken dat het een soort van euthanasie is: dat is niet zo. Bij palliatieve sedatie wordt de dood niet dichterbij gehaald maar wordt er door middel van medicijnen gezorgd dat iemand niet lijdt aan klachten die we niet meer op een ander manier kunnen verlichten dan door het verlagen van het bewustzijn.

De meeste mensen denken dat daarvoor morfine wordt gebruikt: dat is niet zo. Om te sederen worden andere middelen gebruikt, zoals midazolam of levopromazine.

De meeste mensen denken dat morfine de dood dichterbij haalt: dat is niet zo. Morfine kan onder andere pijn en benauwdheid verminderen. Dat zijn klachten die regelmatig voorkomen in de stervensfase. Daardoor is morfine een middel dat in de laatste fase van het leven regelmatig gegeven wordt. Mensen overlijden soms mét morfine maar in ons hospice nooit dóór morfine.

Morfine of andere medicijnen worden soms via een pompje gegeven. De meeste mensen denken dat je dood gaat als je een pompje krijgt: ook dat is niet zo. Het pompje zorgt ervoor dat de medicatie meer geleidelijk wordt toegediend. Daarmee wordt de dood niet bespoedigd.

Alléén bij euthanasie overlijdt iemand door een injectie. Dit gebeurt echter pas na een zorgvuldig doorlopen traject, op uitdrukkelijk verzoek van de patiënt en op een afgesproken tijdstip.

Naar de vraag om een spuitje als het niet meer gaat, wordt dus altijd geluisterd. Er worden spuitjes gegeven om klachten te verlichten, desnoods om het bewustzijn te verlagen. Maar spuitjes om het leven te beëindigen worden nooit gegeven als er geen sprake is van euthanasie.

Anita Timmermans
Januari 2022